

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

SUPREME COURT OF JUSTICE

Nr. 72
Din 18 martie 2026

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
mun. Chișinău, str. A. Lăpușeanu, 28

Pe rolul Curții Supreme de Justiție se află cauza de contencios administrativ, intentată la contestația depusă de către Radu Țurcanu împotriva Consiliului Superior al Magistraturii, terț Comisia de evaluare a judecătorilor privind contestarea hotărârii Consiliului Superior al Magistraturii nr. 1/1 din 20 ianuarie 2026 și dispunerea reluării procedurii de evaluare de către Comisia de evaluare.

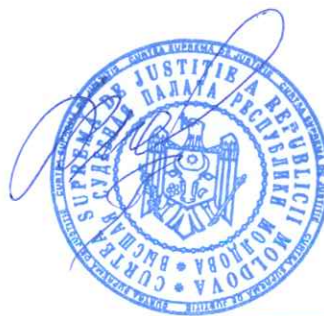
La data de 02 martie 2026, reclamantul Radu Țurcanu a depus o cerere, prin care a solicitat sesizarea Curții Constituționale privind excepția de neconstituționalitate a cuvântului „anterior” din cuprinsul sintagmei „doar dacă probează că a fost în imposibilitate de a le prezenta anterior” de la art. 18 alin. (1) din Legii privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative nr. 252 din 17 august 2023.

Prin încheierea din data de 09 martie 2026 Curtea Supremă de Justiție a admis cererea reclamantului Radu Țurcanu privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a cuvântului „anterior” din cuprinsul sintagmei „doar dacă probează că a fost în imposibilitate de a le prezenta anterior” de la art. 18 alin. (1) din Legii privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative nr. 252 din 17 august 2023.

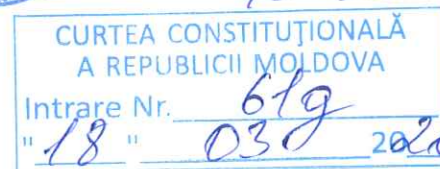
Anexă:

1. Sesizarea cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate.
2. Încheierea din data de 09 martie 2026 a Curții Supreme de Justiție.

Președinte interimar
al Curții Supreme de Justiție

Stela Procopciuc

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

A. Autorul excepției de neconstituționalitate¹

A.1. Persoană fizică

1. Nume: Țurcanu

2. Prenume: Radu

5. Reprezentant de avocații: Gladun Viorica, Olari Svetlana

A.3. Instanța de judecată

1. Denumirea instanței de judecată/sediu: Curtea Supremă de Justiție

2. Judecător/complet de judecată: Diana Stănilă, Stella Bleșciaga, Leonid Chirtoacă

4. Adresa instanței de judecată: mun. Chișinău, str. P. Rareș 18

5. Telefonul și e-mail-ul instanței de judecată: 022218752, colegiul.civil@csj.ms

¹ Aici, autorul excepției de neconstituționalitate va alege rubrica relevantă, ștergându-le pe celelalte.

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun²

La 4 februarie 2026, reclamantul a introdus la Curtea Supremă de Justiție cererea de chemare în judecată împotriva hotărârii Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 1/1 din 20 ianuarie 2026, prin care a fost acceptat Raportul Comisiei de evaluare externă și a fost constatată nepromovarea evaluării, cu consecințe juridice directe: eliberarea din funcția de judecător, instituirea interdicției de a exercita funcția de judecător pentru 6 ani, informarea Autorității Naționale de Integritate pentru aplicarea interdicției de funcții de demnitate publică pentru aceeași perioadă și lipsirea de dreptul la indemnizația unică de concediere. Actul contestat este, așadar, actul care produce efectul juridic final în procedura de evaluare și care declanșează ingerința, atât sub aspect profesional, cât și patrimonial.

Procedura care a condus la Hotărârea CSM nr. 1/1 s-a desfășurat în baza Legii nr. 252/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor. Reclamantul a fost inclus în lista judecătorilor supuși evaluării transmise Comisiei de către CSM la 15 aprilie 2025 și a fost notificat la 2 mai 2025, cu solicitarea de a completa chestionarul de etică și declarațiile prevăzute de lege, transmise de reclamant la 21 mai 2025. La 30 mai 2025 a fost informat despre repartizarea dosarului către completul de evaluare, ulterior redenumit „Completul C”, și despre dreptul de a solicita recuzarea membrilor.

În cursul evaluării, Comisia a acumulat informații din surse instituționale și din surse deschise, inclusiv prin solicitări succesive către reclamant, la care acesta a răspuns în termenele indicate (solicitările din 30 iunie 2025, 26 august 2025 și 9 octombrie 2025). La 24 octombrie 2025, Comisia a notificat reclamantul despre existența unor aspecte ce ar genera dubii privind corespunderea criteriilor de integritate etică și financiară și a fixat audierea publică pentru 4 noiembrie 2025. La 28 octombrie 2025, reclamantul a obținut acces la materialele dosarului de evaluare, iar la 4 noiembrie 2025 audierea a avut loc, reclamantul depunând și o versiune scrisă a argumentelor prezentate, anexată la dosar.

Raportul de evaluare a fost aprobat la 2 decembrie 2025 și semnat la 4 decembrie 2025; în aceeași zi reclamantul l-a recepționat prin e-mail, iar CSM l-a recepționat, împreună cu dosarul de evaluare, tot la 4 decembrie 2025. CSM a fixat ședința publică de examinare pentru 16 decembrie 2025. La 15 decembrie 2025, reclamantul a depus o opinie scrisă și a anexat înscrisuri suplimentare, inclusiv un raport de audit din 15 decembrie 2025, destinat să clarifice diferențele reținute de Comisie în analiza integrității financiare.

În ședința din 16 decembrie 2025, Plenul CSM a respins cererea reclamantului privind administrarea și anexarea probelor suplimentare, apreciindu-le inadmisibile, și a decis examinarea raportului exclusiv în baza probatoriului administrat în etapa evaluării, acceptând spre anexare doar opinia scrisă. Acest moment este punctul procedural în care s-a activat, în mod concret, sintagma contestată din art. 18 alin. (1) din Legea nr. 252/2023,

² Această parte a formularului trebuie să conțină un rezumat al informațiilor pertinente referitoare la cauza dedusă judecării instanței de drept comun, i.e. instanței în fața căreia sau de care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate

prin utilizarea criteriului „doar dacă probează că a fost în imposibilitate de a le prezenta anterior” ca filtru de admisibilitate a probelor fără delimitarea, prin lege, a reperului temporal la care se raportează „anterior”. În termeni factuali, proba centrală invocată de reclamant pentru clarificarea situației financiare (raportul de audit din 15 decembrie 2025) a fost respinsă la etapa în care CSM adoptă actul final, deși este unica autoritate care produce efectul juridic de nepromovare și declanșează consecințele sancționatoare.

La 20 ianuarie 2026, CSM a adoptat Hotărârea nr. 1/1, acceptând raportul Comisiei și constatând nepromovarea evaluării, cu efectele indicate. Această succesiune de acte este relevantă pentru prezenta sesizare constituțională nu prin prisma temeiniciei evaluării, ci prin modul în care filtrul probator din art. 18 alin. (1) a operat în faza decizională finală, fără o normă care să identifice etapa-limită de depunere a probelor și fără un reper verificabil al închiderii fazei probatorii. În particular, conflictul care fundamentează secțiunile C–E este precis: (i) efectul juridic se produce la hotărârea CSM; (ii) refuzurile probatorii ale Comisiei nu au, prin lege, un remediu separat; (iii) noțiunea „anterior”, utilizată ca barieră generală, permite excluderea probelor la CSM pe motivul nedepunerii lor într-o etapă anterioară neidentificată de lege, ceea ce face exercitarea dreptului la apărare dependentă de o interpretare variabilă și imposibil de anticipat.

Prin urmare, cazul dedus judecării instanței de drept are un nucleu factual suficient de concret pentru controlul de constituționalitate, deoarece:

1. La 15 decembrie 2025 s-au depus probe suplimentare la CSM, inclusiv Raportul de audit din 15 decembrie 2025;
2. La 16 decembrie 2025 CSM a refuzat administrarea lor ca inadmisibile, invocând filtrul de „anterior” din art. 18 alin. (1) fără ca legea să fixeze momentul procedural de referință;
3. La 20 ianuarie 2026, CSM a adoptat actul final cu efecte sancționatoare;
4. La 4 februarie 2026 actul a fost contestat la CSJ;

Aceste date nu sunt accesorii, ci definesc exact tensiunea normativă din sesizare: bariera probatorie este aplicată în punctul în care efectul juridic devine real și contestabil, deși norma nu indică, în termeni verificabili, când și în fața cui dreptul la probă încetează să mai poată fi exercitat.

C. Obiectul sesizării³

Obiectul prezentei sesizări îl constituie controlul constituționalității cuvântului „anterior” din cuprinsul sintagmei „doar dacă probează că a fost în imposibilitate de a le prezenta anterior”, prevăzută la art. 18 alin. (1) din Legea nr. 252 din 17 august 2023. Excepția de neconstituționalitate este ridicată exclusiv cu privire la acest element lexical, iar nu asupra întregii sintagme sau a alineatului în ansamblu. Sesizarea este formulată în temeiul art. 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituția Republicii Moldova, dispoziția contestată ținând de competența *ratione materiae* a Curții Constituționale.

Excepția de neconstituționalitate vizează faptul că termenul „anterior” nu determină momentul procedural la care se raportează admisibilitatea probelor, deși de această determinare depinde exercitarea dreptului la apărare. Legea nu precizează dacă acest moment este etapa desfășurată în fața Comisiei de evaluare, momentul aprobării raportului acesteia sau etapa examinării raportului de către Consiliul Superior al Magistraturii, autoritatea care adoptă decizia finală.

În lipsa unei delimitări clare a acestui reper temporal, norma permite ca dreptul la probă să fie considerat epuizat într-o etapă în care Comisia nu mai are competență decizională, iar Consiliul Superior al Magistraturii să refuze administrarea probelor fără ca momentul închiderii fazei probatorii să fie stabilit de lege și susceptibil de control.

Art. 18 alin. (1) din Legea 252/2023, permite prezentarea informațiilor suplimentare doar dacă subiectul evaluării dovedește că a fost în imposibilitate de a le prezenta „anterior”. Noțiunea „anterior” nu este definită de lege și nu indică momentul procesual exact la care se raportează:

- anterior întocmirii raportului de evaluare;
- anterior transmiterii dosarului la CSM/CSP;
- anterior audierii finale;
- sau anterior oricărui act procedural intermediar.

Această lipsă de claritate normativă permite interpretări arbitrare și creează o incertitudine juridică asupra dreptului de a prezenta probe decisive în fața organului decizional final. Termenul devine astfel un instrument de limitare disproporționată a dreptului la apărare, întrucât subiectul evaluării poate fi privat de posibilitatea de a prezenta probe esențiale chiar dacă nu a avut cunoștință deplină despre suspiciunile comisiei sau despre conținutul final al evaluării.

Prin utilizarea unui termen vag și nedeterminat temporal, legea nu îndeplinește cerințele de previzibilitate și claritate impuse de art. 23 din Constituție (calitatea legii) și afectează

³ În această parte a formularului se vor menționa prevederile contestate în fața Curții Constituționale, potrivit competenței sale *ratione materiae*. Aceste prevederi trebuie să fie aplicabile la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

dreptul la un proces echitabil și la apărare efectivă, garantate de art. 20 și art. 26 din Constituție, precum și de art. 6 CEDO.

Restrângerea posibilității de a prezenta probe în fața CSM/CSP ca organ care adoptă decizia finală cu efect asupra carierei magistratului, trebuie să fie formulată clar și previzibil.

Or, termenul „anterior” lasă loc unei aplicări arbitrare și poate conduce la situația în care decizia se întemeiază pe un dosar incomplet, fără posibilitatea reală de a corecta erorile evaluării.

În consecință, sintagma „anterior” din art. 18 alin. (1) este susceptibilă de neconstituționalitate pentru lipsă de claritate și pentru restrângerea disproporționată a dreptului la apărare și la administrarea probelor în procedura de evaluare.

În aceste condiții, excepția de neconstituționalitate vizează strict cuvântul „anterior”, întrucât: - nu se contestă posibilitatea legiuitorului de a stabili reguli procedurale privind administrarea probelor; - se contestă doar caracterul excesiv și disproporționat al limitării temporale absolute introduse prin acest termen, care poate împiedica exercitarea efectivă a dreptului la apărare garantat de art. 26 din Constituție.

Eliminarea cuvântului „anterior” ar permite interpretarea normei într-un mod compatibil cu dreptul la apărare, menținând disciplina procedurală, dar fără a exclude automat probe esențiale pentru stabilirea adevărului și pentru asigurarea unei apărări efective.

De asemenea, menționăm că prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate. În sesizarea nr. 184g/2025, autorul a contestat sintagma „doar dacă probează că a fost în imposibilitate de a le prezenta anterior” din articolul 18 alin. (1) al Legii nr. 252/2023, prin raportare la articolele 7, 20 și 26 din Constituție. Critica formulată s-a limitat la afirmații generale privind o presupusă restrângere a dreptului la apărare și a caracterului echitabil al procedurii, fără a indica în mod concret în ce constă neconstituționalitatea textului legal. Or, potrivit jurisprudenței Curții Constituționale a Republicii Moldova (a se vedea Decizia CC din 166 din 13/11/25), simpla invocare, în termeni generali, a unei pretinse încălcări a dreptului la apărare nu este suficientă pentru a fundamenta o critică de neconstituționalitate.

În vederea motivării prezentei sesizări, vom formula deopotrivă critici de neconstituționalitate intrinsecă. Textele vor fi contestate prin rapoarte la critici de natură substanțială.

De asemenea, în prezenta sesizare, autorul evidențiază limitarea dreptului persoanei la un proces echitabil în fața unei instanțe judecătorești și dreptul la protecția judecătorească efectivă împotriva unui posibil arbitrar administrativ.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție⁴

Sintagma contestată este în contradicție cu art. 20 alin. (1) și (2) din Constituție, deoarece stabilește un filtru de admisibilitate a probelor fără să fixeze prin lege momentul la care acest filtru operează. Când reperul temporal lipsește, dreptul „la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile” (art. 20 alin. (1)) devine dependent de o interpretare variabilă a cuvântului „anterior”, iar interdicția constituțională „Nicio lege nu poate îngreuna accesul la justiție” (art. 20 alin. (2)) este eludată printr-un obstacol probator.

Incidența este directă și prin art. 23 alin. (2) din Constituție, fiindcă norma nu permite subiectului să cunoască „drepturile și îndatoririle” sale în procedură: nu poate ști care este etapa-limită în care proba trebuie prezentată ca să nu fie respinsă ulterior. „Anterior” nu identifică organul, ședința, actul sau data care încheie faza probatorie.

Sintagma contestată este în contradicție și cu art. 26 din Constituție, deoarece introduce un filtru de admisibilitate a probelor care poate împiedica exercitarea efectivă a dreptului la apărare. Dreptul la apărare nu se reduce la posibilitatea formală de a prezenta probe, ci presupune garanția reală că persoana poate utiliza mijloacele probatorii necesare pentru a-și susține poziția și a combate constatările autorității.

Prin condiționarea acceptării probelor de demonstrarea imposibilității de a le fi prezentat „anterior”, fără ca legea să stabilească un reper temporal clar al momentului încheierii fazei probatorii, norma creează o incertitudine care poate conduce la excluderea unor probe decisive pentru apărare.

Prin utilizarea acestui termen, norma:

- i) reduce dreptul persoanei evaluate de a administra probe esențiale pentru apărare la un moment procesual rigid;
- ii) poate conduce la excluderea unor probe relevante chiar dacă acestea sunt decisive pentru stabilirea adevărului;
- iii) transformă dreptul la apărare într-un drept formal, dependent de un moment procedural fix, și nu de necesitatea asigurării unei apărări efective.

În absența unei delimitări legale a momentului procesual relevant, exercițiul dreptului la apărare devine dependent de interpretarea variabilă a termenului „anterior”, ceea ce poate transforma acest drept într-unul formal și precar. Or, art. 26 din Constituție garantează asistența și apărarea efectivă în toate fazele procedurii, iar orice limitare a posibilității de a administra probe trebuie să fie previzibilă și proporțională. Un text legal

⁴ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta de ce consideră aplicabil unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție, adică va argumenta dacă există o ingerință în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție.

care permite respingerea unor probe relevante exclusiv pentru că nu au fost prezentate „anterior”, fără a indica momentul procesual determinat la care această exigență se raportează, poate restrânge substanța dreptului la apărare și poate împiedica persoana să își valorifice în mod real poziția procesuală.

Incidența se verifică și prin art. 1 alin. (3), art. 4 și art. 7 din Constituție: o regulă care condiționează admisibilitatea probelor de un reper temporal nedeterminat încalcă cerința de legalitate în statul de drept și obligația de aplicare în concordanță cu Convenția. Standardul european relevant, pentru identificarea „momentului de pornire” al efectului juridic și al contestabilității, este formulat expres de CtEDO în decizia de inadmisibilitate *Democratic Front c. Bosnia și Herțegovina*, 3 februarie 2026 (Cererea nr. 8168/23): Curtea afirmă că „regula celor patru luni este o regulă de ordine publică” (paragraful 32) și că, atunci când nu există un remediu efectiv, „termenul...curge de la data la care a avut loc actul contestat ... sau de la data la care reclamantul a avut cunoștință de efectele lui adverse” (paragraful 32). În aceeași cauză, Curtea fixează concret reperul temporal: termenul a început „la 2 octombrie 2022, când Înaltul Reprezentant a impus amendamentele contestate sau, cel târziu, când aceste amendamente au intrat în vigoare” (paragraful 33). Această logică de reper temporal determinat, legat de actul care produce efect, este exact ceea ce lipsește din sintagma „anterior”.

Prin urmare, în procedura de evaluare, reperul relevant nu poate rămâne „anterior” în abstract. Efectul juridic se produce la hotărârea CSM, iar din acel moment ingerința este reală și actul devine contestabil. O normă care permite respingerea probei la CSM printr-un „anterior” nedefinit creează o barieră în chiar punctul în care, după logica CtEDO, curg termenele și se evaluează diligența.

E. Argumentarea pretensei încălcări a unui sau a mai multor drepturi garantate de Constituție⁵

În cauza de față, „anterior” funcționează ca o barieră probatorie generală care rupe legătura dintre (i) actul care produce efecte juridice, și (ii) posibilitatea reală de a combate acel act printr-un material probator complet. Dacă „anterior” este tratat ca etapă în fața Comisiei, atunci proba este considerată „epuizată” într-o fază în care Comisia nu adoptă actul final și nici nu există, prin lege, o cale de contestare a refuzurilor probatorii ale Comisiei. Ulterior, când actul devine final la CSM, aceeași probă poate fi respinsă ca inadmisibilă pe motiv că nu a fost prezentată „anterior”. Rezultatul este o restrângere a dreptului la apărare fără reper legal determinat și fără control efectiv.

Această configurare normativă afectează direct statutul de victimă al subiectului evaluării. Conform standardului Curții Europene a Drepturilor Omului, o persoană este „victimă” atunci când este afectată direct de un act sau de efectele acestuia, iar Convenția nu permite o acțiune populară abstractă. În decizia *Democratic Front c. Bosnia și Herțegovina*, Curtea reține expres că „Convenția nu prevede posibilitatea unei acțiuni populare (*actio popularis*)” și că reclamantul trebuie să fie „afectat direct” de măsura contestată (paragraful 38).

În procedura de evaluare, afectarea directă nu rezultă din operațiunile interne ale Comisiei, ci din hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii, care validează raportul și produce efecte juridice imediate asupra statutului profesional, reputației și situației patrimoniale a judecătorului. Prin urmare, subiectul evaluării dobândește statut de victimă în momentul adoptării hotărârii CSM, iar din acest moment drepturile procedurale trebuie să fie pe deplin operative.

Sintagma „anterior” contrazice acest standard, deoarece permite ca dreptul la probă să fie limitat prin raportare la o etapă în care subiectul nu este încă „victimă” în sens juridic, iar ulterior, când statutul de victimă este incontestabil, accesul la proba relevantă este deja blocat. Astfel, norma creează o disociere între momentul nașterii statutului de victimă și posibilitatea efectivă de a invoca și proba încălcarea drepturilor sale.

Această problemă nu a fost elucidată în cauzele *Mironov* și *Dașchevici*, deși art. 18 alin. (1) a fost invocat. În acele cauze, Curtea Constituțională nu a analizat relația dintre:

⁵ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta, după caz, de ce consideră că îi este încălcat unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție. Este recomandabil ca acesta să urmeze, în argumentarea sa, următorii pași: (1) dacă ingerința în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție este prevăzută de lege; în caz afirmativ, (2) dacă ingerința urmărește realizarea unui scop legitim permis de Constituție; în caz afirmativ, (3) dacă există o legătură rațională între ingerință și scopul legitim urmărit; în caz afirmativ, (4) dacă ar putea fi instituite alte măsuri legislative la fel de eficiente și mai puțin intruzive pentru dreptul/drepturile fundamentale în discuție; în caz afirmativ, (5) dacă ingerința este proporțională cu scopul legitim urmărit.

- momentul producerii efectului juridic (hotărârea CSM),
- inexistența unui remediu împotriva actelor Comisiei,
- și folosirea termenului „anterior” ca barieră probatorie generală.

În prezenta cauză, tocmai această relație definește încălcarea: subiectul evaluării este o victimă directă a hotărârii CSM, însă este lipsit, prin efectul sintagmei contestate, de posibilitatea reală de a-și susține apărarea la momentul în care afectarea devine juridic relevantă.

În consecință, cuvântul „anterior” din cuprinsul sintagmei „doar dacă probează că a fost în imposibilitate de a le prezenta anterior”, prevăzută la art. 18 alin. (1) din Legea nr. 252 din 17 august 2023, produce o ingerință procedurală în art. 20, art. 23 și art. 26 din Constituție, afectând atât accesul la justiție, cât și statutul constituțional de victimă al subiectului evaluării.

F. Lista documentelor relevante (dacă este cazul)⁶

⁶ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va enumera documentele relevante (extrasul cu prevederile normative contestate, alte hotărâri sau decizii ale Curții Constituționale cu un obiect similar, alte hotărâri sau decizii cu obiect similar pronunțate de alte curți constituționale, jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, studii de drept comparat), pe care le va anexa.

G. Declarația și semnătura autorului sesizării⁷

Declar pe propria răspundere că informațiile prezentate Curții sunt veridice, fapt pentru care și semnez.

Reclamant:

Țurcanu Radu

⁷ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va declara pe propria sa onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice, semnând la final.

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

ÎN C H E I E R E

cu privire la admiterea cererii de sesizare a Curții Constituționale privind excepția de neconstituționalitate a cuvântului „anterior” din sintagma „doar dacă probează că a fost în imposibilitate de a le prezenta anterior” de la art. 18 alin. (1) din Legea privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative nr. 252 din 17 august 2023 depusă de către Radu Țurcanu.

(Dosarul nr. 3-2/26
Nr. PIGD 2-26006260-52597-01-3-21012026-1)

Întrunirea condițiilor stabilite la art. 12 ¹ din Codul de procedură civilă pentru admiterea cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate.

09 martie 2026

Textul corespunde originalului

Examinând în ședință publică cererea depusă de către Radu Țurcanu, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a unor prevederi ale Legii privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative nr. 252 din 17 august 2023

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Diana Stănilă, *Președinte*,

Stella Bleșceaga,

Leonid Chirtoacă, *judecători*

Cu participarea grefierului: Cristian Țenu

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 21 ianuarie 2026, Radu Țurcanu a depus contestație în temeiul art. 19 din Legea privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative nr. 252 din 17 august 2023, prin care a solicitat anularea hotărârii Consiliului Superior al Magistraturii nr. 1/1 din 20 ianuarie 2026 și dispunerea reluării procedurii de evaluare de către Comisia de Evaluare.

2. Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 06 februarie 2026, instanța a primit spre examinare în procedura contenciosului administrativ contestația formulată de către Radu Țurcanu împotriva Consiliului Superior al Magistraturii, terț Comisia de Evaluare a Judecătorilor (Comisia Vetting). Totodată a informat participanții că, contestația va fi examinată în ședință publică la 09 martie 2026, ora 14.00, sala nr. 4, în incinta Curții Supreme de Justiție (str. Petru Rareș 18, mun. Chișinău).

3. La 02 martie 2026, Radu Țurcanu a depus o cerere, prin care a solicitat sesizarea Curții Constituționale privind excepția de neconstituționalitate a cuvântului „anterior” din sintagma „doar dacă probează că a fost în imposibilitate de a le prezenta anterior” de la art. 18 alin. (1) din Legea privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative nr. 252 din 17 august 2023.

4. În cadrul ședinței de judecată, reclamantul a solicitat admiterea cererii cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate. El a susținut că sunt întrunite condițiile de admisibilitate ale acesteia și că prevederile contestate sunt aplicabile în prezenta cauză. Cu referire la decizia nr. 166 din 13 noiembrie 2025 a Curții Constituționale, privind sesizarea referitoare la excepția de neconstituționalitate a sintagmei „doar dacă probează că a fost în imposibilitate de a le prezenta anterior”, prevăzută la art. 18 alin. (1) din Legea nr. 252 din 17 august 2023, a menționat că această decizie vizează alte aspecte legate de utilizarea sintagmei „doar dacă probează că a fost în imposibilitate de a le prezenta anterior”. Curtea nu a examinat în fond sintagma contestată, limitându-se la a constata că autorul excepției a invocat doar în mod general o pretinsă limitare a dreptului la apărare și a

caracterului echitabil al procedurii în fața Consiliului Superior al Magistraturii, fără a preciza în mod concret în ce constă neconstituționalitatea normei criticate. Utilizarea cuvântului „anterior” din sintagma „doar dacă probează că a fost în imposibilitate de a le prezenta anterior” este lipsită de claritate și previzibilitate, deoarece legea nu stabilește momentul procesual la care se raportează, ceea ce conduce la excluderea unor probe relevante. În concluzie, reclamantul a invocat că sunt afectate dreptul de acces efectiv la justiție și dreptul la apărare, garantate de art. art. 20, 23 și 26 din Constituția Republicii Moldova.

5. Reprezentanta reclamantului, avocata Viorica Gladun, a solicitat admiterea cererii cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate reiterând argumentele reclamantului. Ea a menționat că, utilizarea cuvântului „anterior” în art. 18 alin. (1) din Legea nr. 252/2023 este neclară, deoarece legea nu stabilește momentul procedural exact la care se referă acest termen, ceea ce creează incertitudine juridică și poate restrânge în mod disproporționat dreptul la apărare și la un proces echitabil.

6. Reprezentanta Consiliului Superior al Magistraturii, Olesea Ciobanu, a solicitat să fie respinsă cererea, argumentând că asupra acestei chestiuni există deja o hotărâre a Curții Constituționale. Reclamantul nu a prezentat argumente noi care să justifice ridicarea din nou a excepției de neconstituționalitate, iar termenul „anterior” din norma contestată se referă la etapa desfășurată în fața Comisiei de evaluare. Nu au fost invocate erori procedurale care ar fi afectat dreptul reclamantului la apărare în fața Comisiei de evaluare, motiv pentru care nu există temei pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate.

7. Reprezentantul Comisiei de evaluare a judecătorilor, avocatul Valeriu Cernei, a invocat că prin decizia nr. 166 din 13 noiembrie 2025, Curtea Constituțională s-a expus deja asupra sintagmei „doar dacă probează că a fost în imposibilitate de a le prezenta anterior”, prevăzută la art. 18 alin. (1) din Legea nr. 252 din 17 august 2023. El a lăsat la discreția instanței soluționarea acestei cereri.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

8. Art. 195 din Codul administrativ prevede următoarele:

„Procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art.169–171.”

9. Art. 12¹ din Codul de procedură civilă stipulează că:

„În cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei

sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

- a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit. a) din Constituție;
- b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;
- c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;
- d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile.

Dacă nu sînt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin. (2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei.

Instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărârii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii.”

10. Art. 135 alin. (1), lit. a) din Constituția Republicii Moldova prevede că:

„Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

11. La 09 februarie 2016, Curtea Constituțională a Republicii Moldova a adoptat Hotărârea nr. 2 „Pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova (excepția de neconstituționalitate) (sesizarea nr.55b/2015)”, prin care s-a decis că în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională. Totodată, s-a dispus că excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu.

12. Conform § 79-80 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016, pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție, controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument

prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate. Curtea a mai menționat că dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil.

13. Potrivit § 82-83 din aceeași Hotărâre, Curtea a reținut că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

(1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

(2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu.

(3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

(4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

14. Verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful § 82.

15. Așadar, pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate, cu sesizarea Curții Constituționale, sunt necesare întrunirea cumulativă a tuturor condițiilor strict obligatorii prevăzute la art. 12¹ alin. (2) din Codul de procedură civilă.

16. Verificând respectarea condițiilor prevăzute la § 82 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016, obligator-necesare pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate, instanța ajunge la concluzia că acestea sunt întrunite.

17. Completul de judecată reține că prevederile legale invocate și anume art. 18 alin. (1) din Legea privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative nr. 252 din 17 august 2023, intră în categoria actelor prevăzute de art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, sunt aplicabile cazului prin prisma efectelor nepromovării evaluării externe de către candidat, deci sunt incidente situației.

18. Cu referire la existența anterioară a hotărârii Curții Constituționale, se reține că anterior a fost ridicată excepția de neconstituționalitate pentru controlul constituționalității art. 18 alin. (1) din Legea privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative nr. 252 din 17 august 2023 și prin decizie, Curtea Constituțională a declarat sesizarea ridicată de dl avocat Petru Balan, în interesele dlui Dorin Dulghieru, în dosarul nr. 3-8/2025, pendinte la Curtea Supremă de Justiție, ca inadmisibilă.

19. Curtea Constituțională, în decizia nr. 166 din 13 noiembrie 2025 a constatat caracterul nefondat al excepției la textul „doar dacă probează că a fost în

imposibilitate de a le prezenta anterior” din art. 18 alin. (1) din Legea nr. 252/2023, invocând că autorul sesizării s-a limitat la susțineri generale, precum că norma ar restrânge dreptul la apărare al subiecților evaluării, că ar afecta caracterul echitabil al procedurilor în fața Consiliului Superior al Magistraturii, fără a explica concret în ce constă neconstituționalitatea dispozițiilor contestate. Reclamantul Radu Țurcanu pretinde că situația sa este diferită, deoarece la 15 decembrie 2025, a depus probe suplimentare la CSM, inclusiv Raportul de audit, iar la 16 decembrie 2025, CSM a refuzat administrarea probelor ca inadmisibile, invocând filtrul de „anterior” din art. 18 alin. (1) fără ca legea să fixeze momentul procedural de referință.

20. Potrivit reclamantului, Curtea Constituțională a examinat art. 18 alin. (1) din Legea nr. 252/2023, în special sintagma „doar dacă probează că a fost în imposibilitate de a le prezenta anterior”, prin raportare la articolele 7, 20 și 26 din Constituție, iar critica s-a limitat la afirmații generale privind o presupusă restrângere a dreptului la apărare și a caracterului echitabil al procedurii, fără a indica în mod concret în ce constă neconstituționalitatea textului legal. Curtea a examinat acest aliniat prin prisma altor argumente decât cele invocate de el.

21. Reclamantul pretinde că obiectul prezentei sesizări îl constituie controlul constituționalității cuvântului „anterior” din cuprinsul sintagmei „doar dacă probează că a fost în imposibilitate de a le prezenta anterior”, prevăzută la art. 18 alin. (1) din Legea nr. 252 din 17 august 2023. Excepția de neconstituționalitate este ridicată exclusiv cu privire la acest element lexical, iar nu asupra întregii sintagme sau a alineatului în ansamblu. Cuvântul „anterior” din sintagma „doar dacă probează că a fost în imposibilitate de a le prezenta anterior” de la art. 18 alin. (1) este susceptibilă de neconstituționalitate pentru lipsă de claritate și pentru restrângerea disproporționată a dreptului la apărare și la administrarea probelor în procedura de evaluare.

22. Cuvântul „anterior” din cuprinsul sintagmei „doar dacă probează că a fost în imposibilitate de a le prezenta anterior”, prevăzută la art. 18 alin. (1) din Legea nr. 252 din 17 august 2023, nu determină momentul procedural la care se raportează admisibilitatea probelor, deși de această determinare depinde exercitarea dreptului la apărare. Legea nu precizează dacă acest moment este etapa desfășurată în fața Comisiei de evaluare, momentul aprobării raportului acesteia sau etapa examinării raportului de către Consiliul Superior al Magistraturii, autoritatea care adoptă decizia finală.

23. În consecință, prezenta sesizare nu urmărește administrarea tardivă a unei probe noi, ci asigurarea unui control jurisdicțional efectiv asupra fundamentului tehnic contestat, având în vedere proporționalitatea ingerinței, natura și gravitatea consecințelor deciziei contestate, standardul de analiză trebuie să fie unul riguros. Refuzul administrării probei solicitate ar transforma procedura într-una pur formală și ar aduce atingere dreptului la apărare.

24. Ținând cont de cele expuse și în temeiul art. 195, 230 din Codul administrativ, art. 12¹ din Codul de procedură civilă

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite cererea cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate depusă de Radu Țurcanu.

Ridică excepția de neconstituționalitate pentru controlul constituționalității cuvântului „anterior” din sintagma „doar dacă probează că a fost în imposibilitate de a le prezenta anterior” de la art. 18 alin. (1) din Legea privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative nr. 252 din 17 august 2023.

Transmite Curții Constituționale sesizarea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, împreună cu anexele și copia prezentei încheieri.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte

Diana Stănilă

Judecători

Stella Bleșceaga

Leonid Chirtoacă

Copia corespunde originalului

Leonid Chirtoacă